Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei-Sruogienei, 1935-06-26, iš Leningrado – į Kauną

Birž. 26 d.

Birž. 26 d.

Mielos Vanduk ir Daliuk!

Jau dvi dienos Leningrade. Šiandie vakare važiuojam atgal į Maskvą. 27 pas Jurgį [1] didelis priėmimas [2]. Namo išvažiuosim 28 ar 29. Kijevan niekas nebenori važiuoti [3]. Baisiai visi pavargom – intensyviai laiką leidžiam, o be to, dar – visą laiką nesiliaujama kaitra (šiandie 8 val. ryte paunksmėj – 30o!) [4]. Baisiai pasiilgau Jūsų. Bučiuoju, o tu Daliuką nuo manęs bučiuok!

Bal

Leningrad [1v] // [1r] //

KOMENTARAI

[1] Jurgis Baltrušaitis (1873–1944), lietuvių ir rusų poetas, diplomatas. 1922–1939 m. Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Sovietų Sąjungoje.

[2] Balys Sruoga, grįžęs į Lietuvą, aprašė, kaip Jurgio Baltrušaičio rūpesčiu Lietuvos inteligentai sutikti ir išlydėti iš Maskvos: „Lietuvių profesoriai Rusijoj buvo sutikti, tariant, trigubu širdingumu. Ir suprantama.
Tautų santykiuose širdingumo paprastai pritrūksta, kai susiduria politiniai ar ekonominiai reikalai. Bet kai santykiai vyksta kultūrinėje dirvoje, tas širdingumas kažkaip pats savaime atsiranda. […] [K]auniškius profesorius priiminėjo seni pažįstami. Sakysime, VOKSo [„rusų draugija kultūros santykiams su užsieniečiais palaikyti“, – Balio Sruogos paaiškinimas] pirmininkas yra p. Arosevas, buvęs Sovietų Rusijos atstovas Kaune, didelis džentelmenas ir aukštos kultūros vyras, palikęs savo laikais Kaune labai gero įspūdžio. Jis pats lietuvių delegaciją pasitiko stotyje drauge su savo pavaduotoju, p. Kuliabko. Pasitiko stotyje ir p. Fechneris, užsienio reikalų komisariato Pabaltės skyriaus vedėjo pavaduotojas. P. Fechneris ilgus metus buvo Sovietų atstovybės Kaune sekretorius, sugebėjęs Lietuvoje užmegzti plačius visuomeninius santykius. Jis Lietuvą gerai pažįsta, o pažintis su kraštu, su žmonėmis paprastai palieka žmoguje tam tikrų simpatijų pažintam kraštui. Ne be tam tikro pagrindo maskviečiai, draugiškai pasierzindami, p. Fechnerį vadina Lietuvos patriotu. Pasitiko stotyje ir ponia B. S. Byk, VOKSo Pabaltės skyriaus vedėja, vėliau visą laiką pati globojusi lietuvių delegaciją. Pasitiko stotyje ir Lietuvos atstovas Maskvoje p. Baltrušaitis su savo bendradarbiais: karo atašė pulk. Skuču, atstovybės sekretoriumi p. Bagdonu ir kt. // […] //
Delegacija buvo apgyvendinta geriausiame Maskvos viešbuty, kiekvienas delegacijos narys turėjo po prieškambarį, saloną, miegamąjį kambarį ir vonią. Vos spėjusiai atsipeikėti iš kelionės delegacijai buvo suruošti iškilmingi pietūs (ruošė šeimininkai – VOKSas), kuriuose dalyvavo kelios dešimtys žmonių, kuriuose dalyvavo daug įžymių menininkų, rašytojų, galerijų direktorių, mokslininkų, na, ir politikos vyrų. Buvo atsilankęs net pats p. Stomoniakovas, p. Litvinovo pavaduotojas. Atsilankė net senutė Jabločkina, garsi nusipelniusi Maskvos aktorė, Knipper-Čechova, pragarsėjusi Maskvos Dailės teatro aktorė. O tokie garsūs artistai, kaip Moskvin (Maskvos Dailės teatro senas aktorius, vienas pačių garsiausiųjų pasauly), kompozitorius ir pianistas Prokofjevas (vėl vienas pačių žymiausių pasauly kompozitorių-pianistų), Maskvos Mažojo teatro įžymi artistė Gogolj – papuošė iškilminguosius pietus, dalyvaudami koncertinėje dalyje. Koncerto dalyvių vardai patys savaime rodo, koks tai aukštas buvo menas.
Delegacijai išvažiuojant iš Maskvos vėl buvo suruoštas iškilmingas priėmimas Lietuvos atstovybėje, kur vėl susirinko didelis būrys įžymių mokslo, meno, apskritai kultūros ir politikos darbininkų.
Lietuvių delegacijos atvykimo, pasitikimo ir išvykimo aplinkybės pačios savaime apibūdina, pasakytume, tąją atmosferą, kurioje delegacijai teko Sovietų Rusijoj gyventi, stebėti gyvenimą, rinkti įspūdžius ir juos tvarkyti savo sąmonėje“ (Balys Sruoga, „Iš SSRS įspūdžių“, in: *Lietuvos keleivis*, Klaipėda, 1935-07-19, Nr. 164, p. 3).

[3] Kijeve 1935-07-01 lankėsi Vincas Krėvė ir Mykolas Biržiška (*Literatūra ir kalba*, t. XVII: Vincas Krėvė-Mickevičius, vyr. redaktorius Kostas Korsakas, Vilnius: Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Vaga, 1981, p. 121).

[4] Vincas Krėvė-Mickevičius žmonai Marijai Mickevičienei rusiškai rašytame laiške liudijo, kad 1935 m. birželio mėn. vykusi ekskursija po SSRS buvo sodri įvykių, o dalyvauti juose buvo ypač sunku dėl nepakeliamos kaitros: „Vis ruošiuosi smulkiau parašyti ir negaliu susikaupti – nėra laisvos minutės. […] Užtruksime čia ilgiau, nei manėme. Siaubingas karštis, protarpiais griaudėja perkūnija, o karštis vis dar nepraeina. Visi esame labai išvargę“ (*Literatūra ir kalba*, t. XVII: *Vincas Krėvė-Mickevičius*, p. 121).